

T.C. BAŞBAKANLIK DEVLET PLANLAMA TEŞKİLATI MÜSTEŞARLIĞI
YAYIN NO: DPT: 2375 - ÖİK: 440

DÜNYADA KÜRESELLEŞME VE BÖLGESEL ENTEGRASYONLAR
(AT, NAFTA, PASİFİK) VE TÜRKİYE (AT, EFTA, KEİ,
TÜRK CUMHURİYETLERİ, EKİT (ECO), İSLAM ÜLKELERİ) İLİŞKİLERİ
ÖZEL İHTİSAS KOMİSYONU

DÜNYADA KÜRESELLEŞME VE BÖLGESEL
BÜTÜNLEŞMELER
ALT KOMİSYON RAPORU

KİTAP 2

OCAK 1995

TABLO 24**Bölgesel Ticaret düzenlemelerindeki Son Gelişmeler**

AT Tek Pazar Programı (1986)	Ocak 1993'e kadar Ortak Pa/ar
AT Maastricht Anlaşması (1991)	Daha sıkı bir ekonomik entegrasyon ve sonuçta parasal veya siyasi birlik
Avrupa Ekonomik Alanı (1992)	1993 yazına kadar AT Tek Pazarının bazı hükümlerinin EFTA ülkelerine yayılması
Türkiye - EFTA (1992)	1995'e kadar serbest ticaret bölgesi (tartışılıyor)
Şili-Meksika (1991)	1996'ya kadar Serbest Ticaret Bölgesi
Arjantin-Brezilya-Paraguay-Uruguay (1991)	1995'e kadar Ortak Pazar
Meksika-Orta Amerika (1991)	1996'ya kadar Serbest Ticaret Bölgesi
Kolombiya-Meksika- Venezuela (1991)	1995'e kadar Serbest Ticaret Bölgesi
Güney Afrika Kalkınma Komitesi (1992)	Serbest Ticaret Bölgesi ve sektör kooperasyonu: bu amaçlı protokol sonuçlandırılma aşamasında
EFTA-Çek Cumhuriyeti (1992)	Gelecek on yılda ticaretin serbestleştirilmesini sağlayan İkili Serbest Ticaret Anlaşmaları
Slovak Cumhuriyeti (1992)	
Polonya (1992)	
Romanya (1992)	
Macaristan (1993)	
AT-Çek Cumhuriyeti (1991)	
Slovak Cumhuriyeti (1991)	Gelecek on yılda ticaretin serbestleştirilmesini sağlayan İkili Birlik Anlaşmaları
Bulgaristan (1993)	
Polonya (1991)	
Romanya (1993)	
Macaristan (1991)	
Çek Cumhuriyeti-Slovak Cumhuriyeti-Macaristan-Polonya (1992)	2001'e kadar Serbest Ticaret Bölgesi

TABLO 25**Gelişmekte Olan Ülkelerde Seçilmiş Bölgesel Ticaret Düzenlemeleri: Temel Ledefler**

	CACM	ASEAN	LAFTA/LAIA	ANDEAN PACT	ECOWAS	PTA	GCC
Tarifelerin Kaldırılması	x	x	x	x	x	x	x
Tarife Dışı Engellerin Kaldırılması	x	x			x	x	
Pozitif Liste		x		x			
Negatif Liste				x			
Menşe Kuralları		x			x	x	x
Ortak Dış Tarife	x			x	x		x
Liberalleşme için Belirlenmiş Takvim	x	x		x	x		x
Hizmet Ticareti Serbestisi							x
İşgücünün Serbest Dolaşımı					x		x
Sermayenin Serbest Dolaşımı					x		x
Sanayileşmenin Özendirilmesi	x		x	x	x	x	x
Destekleme Fonu					x		
Diğer Ticari Hedeflerin özendirilmesi		x		x	x	x	x
Eş Zamanlı Ödemeler Düzenlemesi	x		x	x		x	

DR. ERTAN YÜLEK TARAFINDAN BM TEŞKİLATINA İLİŞKİN OLARAK SUNULAN GÖRÜŞ

Başta Birleşmiş Milletler Teşkilatı olmak üzere, günümüzde Faaliyet gösteren birçok uluslararası kuruluş. İkinci Dünya Savaşının hemen akabinde ve o dönemin nev'i şahsına münhasır şartlarından fazlaca esinlenerek kurulmuşlardır. Bu teşkilatların kurulması için Moskova, Dumbarton Oaks ve San Francisco'da atılan adımlar, peşpeşe gelen iki dünya savaşının sebep olduğu yıkım ve ümitsizlik ortamında, birçok çevrede sevinçle karşılanmış ve özellikle BMf bazı kesimlerce dünya barışının bir teminatı olarak görülmüştü. Fakat bu iyimser hava. Teşkilatın karar alma sürecinde, RBD, SSCB, Çin, İngiltere ve Fransa gibi o dönemin güçlü ülkelerine veto hakkı tanınması ve bu usulün Soğuk Savaş ortamında tıkanmasıyla, kısa sürede kaybolmuştu. Bu anlamda BM, sakat doğmuş ve uluslararası camianın ihtiyaçlarını karşılamaktan uzak bir girişim olduğu kısa sürede anlaşılmış bir teşkilattır.

Öte yandan, BM'nin kurulduğu günden bu yana geçen yaklaşık 50 yıllık süre zarfında, dünyadaki güç dengeleri birçok kez ve önemli ölçüde değişmiştir: Soğuk Savaş dönemi sona ermiş, o dönemin güçlü ülkeleri güç kaybetmiş, SSCB dağılmış ve ikinci dünya savaşının mağlup devletleri ekonomi alanında olağanüstü güç kazanmışlardır. Bu arada, sayıları birkaçı bulmayan İslam ülkelerinin sayısı da 50'yi aşmış ve bu ülkeler ekonomik yönden ağırlıklarını büyük ölçüde artırmışlardır.

Dünyadaki tüm bu önemli değişimlere rağmen, SM'nin işleyiş ve karar alma mekanizmaları küçük modifikasyonlar dışında fazlaca değişmemiştir. Dolayısıyla, kurulduğu yıllarda bile olumlu ve gerçekçi bir yapı arz etmeyen BM, zamanla uluslararası camiaya iyice yabancılaşmıştır. Bu Teşkilatın özellikle son yıllarda vuku bulan Müslümanlara yönelik katliamlara duyarsızlığı ve oyalayıcı tavrı; başta RBD'nin, birçok illegal uluslararası faaliyetinin meşrulaştırılmasına aracı olması, bu teşkilatın güvenilirlik, prestij ve inandırıcılığını iyice sarsmıştır.

BM'ye müspet anlamda etkinli* kazandırılabilmesi için, bu Teşkilatın günümüz ihtiyaçlarına cevap verebilecek ve yakın gelecekte de problemsiz işleyebilecek esnek ve verimli bir yapıya kavuşturulması ve karar alma sürecinin de bu yaklaşımla değiştirilmesi gerekmektedir. BM,

bir avuç devletin tekelinden çıkarılmalı ve milletlerarası camiayı temsil edebilir bir hale getirilmelidir.

Bu çerçevede, gerek nüfus, gerek devlet sayısı, gerekse sahip olunan doğal kaynak itibarıyla dünyada önemli bir ağırlığı bulunan İslam ülkelerinden de bir ülke, BM Güvenlik Konseyine daimi üye olarak alınmalı ve diğer daimi üyelerin veto hakkı devam edecekse, bu İslam ülkesine de veto hakkı tanınmalıdır. Evelce, SSCB çatısı altında görünürde de olsa veto hakkına sahip bulunan bazı İslam ülkelerinin bu Birlikten ayrılmalarıyla, bu hususun önemi daha da belirginleşmiştir.